

VIŠEJEZIČNI PRISTUP U UČENJU JEZIKA

Sažetak: Rad ima za cilj da pruži uvid u najnovija evropska istraživanja u oblasti didaktike jezika, u skladu sa tendencijama Evropske unije i Saveta Evrope, gde se teži jezičkoj raznovrsnosti, ali i valorizaciji maternjeg jezika a samim tim i razvoju višejezičnosti, što je tek sa stvaranjem *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike*, dobilo na važnosti.

U radu će posebno biti predstavljena metoda „Intercomprehension“ – međurazumevanje jezika. Istraživanja su pokazala da je „Intercomprehension“ prirodna metoda u okviru koje sagovornici uspešno komuniciraju svako na svom maternjem jeziku, u okviru iste jezičke porodice, tako što postepeno uočavaju fonetske, leksičke, morfo-sintaksičke obrasce, istovremeno aktivirajući postojeća jezička, kulturna i kognitivna predznanja.

Razvijanje i korišćenje ove metode u didaktici omogućava brže, lakše i sadržajnije učenje i razumevanje jezika, podstičući, ujedno, kvalitetniju i lakšu lingvističku, naučnu i interkulturalnu razmenu.

Gljučne reči: didaktika jezika, višejezičnost, višejezično obrazovanje, jezička politika, međurazumevanje jezika – „Intercomprehension“, autodidaktika, motivacija

1. Nov pristup u učenju jezika

Proces predavanja i učenja jezika je kompleksan i od velikog značaja. U dvadesetom veku se razvio veliki broj metodologija vezanih za učenje jezika, iako su neke bile međusobno protivrečne, doprinele su razvoju učenju stranih jezika. Metode kao što su audio-lingvalna, gramatičko-prevodilačka, komunikativna, sugestopedija i druge, imale su pozitivne aspekte i doprinele su boljem i sadržajnijem učenju i predavanju stranih jezika, međutim nijedna od ovih metoda nije se fokusirala da osposobi učenika da razume više *a priori* nepoznatih jezika, bar iz iste jezičke porodice, a da pritom te jezike nikada nije učio.

Početak devedesetih godina dvadesetog veka, lingvisti i didaktičari počinju sve više da se zanimaju za sličnosti koje postoje u okviru istih lingvističkih porodica, pa i dalje, jer je uticaj latinskog i starogrčkog jezika bio neposredan i na druge jezičke grane. Tih godina počinje razvoj metode koja će tek dobiti na

značaju 2001. godine stvaranjem *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike*¹ koji valorizuje svaku kompetenciju² nezavisno.

Ovaj rad ima za cilj da predstavi najnovija istraživanja iz oblasti didaktike stranih jezika tj. metodu „*Intercomprehension*“ – međurazumevanje jezika, koja predstavlja nov pristup u učenju stranih jezika i koja valorizuje sva naša postojeća jezička, kulturna i kognitivna predznanja, i samim tim pretenduje da dokaže da nam nijedan jezik nije a priori nepoznat.

2. *Intercomprehension*

2.1. Pojam *Intercomprehension*

Una Europa di poliglotti non è una Europa di persone che parlano correntemente molte lingue, ma nel migliore dei casi di persone che possono incontrarsi parlando ciascuno la propria lingua e intendendo quella dell'altro, che pure non saprebbero parlare in modo fluente, e intendendola, sia pure a fatica, intendessero il « genio », l'universo culturale che ciascuno esprime parlando la lingua dei propri avi e della propria tradizione.
Umberto Eco, *La ricerca della lingua perfetta*³

Komunikacija između dve osobe koje govore različiti jezik, bila je teška i gotovo se smatrala nemogućom. Međutim nov pristup baziran na principu *Intercomprehension* – međusobnog razumevanja omogućava komunikaciju ljudi koji govore različite jezike.

Ako pogledamo dalje u prošlost princip *Intercomprehension* je praktikovan od davnina. Naime na srednjovekovnim vašarima, u mediteranskim lukama trgovci, moreplovci su uspešno komunicirali svako na svom maternjem jeziku. Ovaj vid komunikacije sasvim nam je poznat i danas. Za jednog Francuza čitanje novina na španskom, italijanskom ili portugalskom neće predstavljati nikakav veći problem što se tiče razumevanja. Takođe se ova metoda praktikuje u skandinavskim zemljama gde Danci i Šveđani komuniciraju a da se svako koristi svojim maternjim jezikom. Ovaj vid sporazumevanja je čest u pograničnim oblastima, kao što je slučaj na jugu Srbije gde stanovnici pograničnih sela sa Bugarskom komuniciraju sa svojim susedima Bugarima, a da pritom nikada nisu učili bugarski jezik.

Dakle ova metoda nam pokazuje da smo u stanju da razumemo do određenog nivoa i druge strane jezike, a da ih prethodno nikada nismo učili u akadem-

¹ Eng. The Common European Framework of Reference for Languages; Fr. Le Cadre européen commun de référence pour les langues.

² Kompetencija pismenog i usmenog razumevanja, kompetencija pismenog i usmenog izražavanja, kompetencija komunikativne interakcije.

³ „Evropa poliglota nije Evropa ljudi koji tečno govore mnogo jezika, već u najboljem slučaju, ljudi koji kada se sretnu razgovaraju svako na svom jeziku i razumeju jezik svog sagovornika, međutim koji, iako ne znaju tečno da govore, razumeju ga, čak i teško, ali razumeju 'duh' kulturnog univerzuma gde se svako izražava pričajući jezik svojih predaka i svoje tradicije“, Umberto Eco, 1993, *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea*.

skom smislu. Koristeći se ovom metodom valorizujemo svoj maternji jezik i jezik svog sagovornika. *Intercomprehension* između jezika koji pripadaju istoj lingvističkoj porodici, je moguć i praktikuje se nesvesno svuda u svetu.

Ova metoda je jedan od najznačajnijih i najstimulativnijih etapa u domenu višejezičnog obrazovanja. Ona ne predstavlja učenje jezika u tradicionalnom kontekstu, već daje sredstva i potrebno samopouzdanje za dalje učenje *a priori* nepoznatog jezika.

Poreklo reči *Intercomprehension* (engleski.), *Intercompréhension* (francuski), *Intercomprensión* (španski), *Intercompreensão* (portugalski), *Intercomprensione* (italijanski), *Intercomprensió* (katalonski), potiče od latinskih reči *inter-* i *comprehensio* (com +prehendre), *-inter* je predlog koji ima značenje *između, među*, dok imenica *comprehensio* označava sposobnost da povežemo i ujediniamo ideje, one koje prethode sa onima koje slede (Gaffiot, 1934: 838).

Termin *Intercompréhension* se prvi put pojavljuje u *Velikom alfabetskom i analognom rečniku francuskog jezika Le Robert* iz 1974. godine gde se objašnjava kao lingvističko recipročno razumevanje dve ili više osoba. U rečniku *Le Petit Larousse* iz 1988. godine, prvi put se ovaj termin pojavljuje kao stručni lingvistički termin koji označava recipročno razumevanje.

Poslednjih dvadesetak godina veliki broj istraživača, lingvista sa evropskih univerziteta pokušava da razvije naučne programe za međurazumevanje jezika i da na taj način približi ovu novu i inovativnu metodu široj publici. Dato je više stručnih definicija vezanih za ovu metodu:

„*Intercomprehension* je oblik komunikacije u kome se svaka osoba izražava na svom maternjem jeziku i razume jezik svog sagovornika“⁴ (De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue: guide pour l'élaboration des politiques linguistiques en Europe, 2007: 8).⁵

Ova definicija ne zahteva odmah od govornika sposobnost da se izražava na nepoznatom jeziku, već naglašava usmenu i pismenu komunikaciju, dakle akcentat je na razumevanju.

Da bismo dublje razumeli pojam *Intercomprehension*, bitno je napraviti razliku između kompetencije i sposobnosti. Pod sposobnošću *Intercomprehension* predstavlja aktivnost osoba različitih maternjih jezika da komuniciraju izražavajući se na svom maternjem jeziku i razumevajući jezik svog sagovornika. Pod aspektom kompetencije *Intercomprehension* je sposobnost da razumemo druge strane jezike a da ih nismo učili (Doyé, 2005: 7).

Za profesorku Kapušo sa Lisabonskog univerziteta, koja je tvorac brojnih projekata vezanih za višejezičnost, *Intercomprehension* predstavlja razvoj sposobnosti da ponovo konstruišemo smisao u kontekstu susreta dva različita jezika i da ga pragmatički iskoristimo u konkretnoj komunikativnoj situaciji (Capucho, 2002: 18).

⁴ „L'intercompréhension est une forme de communication dans laquelle chaque personne s'exprime dans sa propre langue et comprend celle de l'autre“.

⁵ Od lingvističke raznovrsnosti do plurilingvalnog obrazovanja: vodič za elaboraciju jezičke politike u Evropi.

Početak devedesetih godina prošlog veka ova metoda je bila nepriznata i odbačena. Međutim posle stvaranja *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike*, višejezičnost su čvrsto podržale evropske institucije, a takođe su i pedagoški ciljevi jasno definisani ka širenju lingvističkog pluraliteta.

Institucije kao što su Savet Evrope, Evropska komisija koja je finansirala projekte vezane za *Intercomprehension* EUROM4 i EUROM5⁶, GALANET⁷, EUROCOM, EUROMANIA, zatim Evropski centar za žive jezike, Direkcija za promociju učenja jezika Latinske unije, promovišu ovaj nov koncept učenja jezika.

Pristalice ove metode je smatraju kao alternativu ili dopunu koncepta *lingua franca*. Iako koncept *lingua franca* ima svoje prednosti u komunikaciji osoba koje imaju različite maternje jezike, jer oni tokom interkulturalnog susreta koriste taj dati jezik što omogućava komunikaciju. Mane ovog koncepta su udaljevanje od kulturnih korena, potcenjivanje drugih jezika, što može dovesti do lingvističkog imperijalizma (Doyé, 2005: 8).

Pripisujući jednom jeziku statut *lingua franca*, rizikujemo da mu nepravedno dodelimo dominantnu ulogu u odnosu na druge jezike, što je danas slučaj sa engleskim jezikom.

Eksperti kao što je Karl Rider naglašavaju važnost reevaluacije statuta maternjeg jezika i uloge koju mora da ima u procesu komunikacije sagovornika dva različita maternja jezika, kao i u učenju stranih jezika (Rieder, 2002: 23). Zbog toga UNESCO paralelno svom angažovanju u korist učenja stranih jezika podvlači važnost učenja maternjeg jezika (UNESCO, 2003).

Eksperti koji izučavaju metodu *Intercomprehension* predlažu pristup koji se bitno razlikuje od konvencionalnih metoda, naglašavajući vrednost i važnost maternjeg jezika i lingvističku i kulturnu raznovrsnost.

Globalizacija kao i evropska integracija primoravaju nas da razmotrimo naš odnos prema jezicima. Višejezičnost je postala potreba kako pojedinca, tako i društva.

2.2. Metoda *Intercomprehension*

Bitno je naglasiti da *Intercomprehension* nije učenje stranih jezika u tradicionalnom kontekstu, već se radi o inovativnom i konstruktivnom pristupu uz pomoć kog pokrećemo sve naše kognitivne kapacitete i koristimo određene strategije da bismo razumeli jezik koji nikada pre nismo učili. Zahvaljujući ovom pristupu postajemo svesni svih naših prethodnih znanja što nas može motivisati da eventualno nastavimo da učimo neki novi jezik bez straha od neuspeha.

Intercomprehension nastoji da odvoji dve lingvističke kompetencije: kompetenciju razumevanja (pismenog i usmenog) i kompetenciju izražavanja (pismenog i usmenog). Daje se prednost kompetenciji razumevanja. *Intercomprehension* se sastoji iz toga da učenika osposobi da čita i sluša drugi jezik, često se radi o

⁶ <http://www.eurom5.com/>

⁷ <http://www.galanet.be/>

simultanom razumevanju više jezika iz iste lingvističke porodice tako što se predstavljaju fonetske, leksičke, morfo-sintaksičke sličnosti, sa ciljem da omogući učniku da stekne neku vrstu *globalne kompetencije*.

Metoda funkcioniše tako što se učeniku daje više istih tekstova na različitim jezicima, koje nikada nije učio do tada, ali koji su mu bliski, jer pripadaju istoj lingvističkoj porodici. Zahvaljujući transparentnosti jezika iz iste porodice, kontekstu, i pokretanju svih prethodnih predznanja, učenik će biti u stanju da globalno, ili čak i u celini, u zavisnosti od opšteg obrazovanja, motivacije, iskustva, razume tekst na nepoznatom jeziku. Osnovno razumevanje predstavlja početnu tačku za dalje dublje razumevanje i napredak.

Pre lingvističkih kompetencija, učenik pokreće kompetencije opšte kulture i znanja. Njegovo poznavanje sveta, opšte kulture olakšava razumevanje. Činjenica da poznaje neki istorijski događaj ili gde se neka zemlja nalazi, omogućava učniku da konstruiše određene hipoteze vezane za tekst. Korišćenje nelingvističkih znanja za interpretaciju teksta na stranom jeziku je esencijalno. Učenik zatim lako može da pronađe reči koje pripadaju internacionalnom vokabularu. Najčešće se radi o rečima latinskog i starogrčkog porekla. To su naučni i stručni termini (fosfor, hlor, oksidacija, anomalija, apsorpcija, abolicija, inženjer)⁸, kao i moderne kovance ili terminologija vezana za nove tehnologije.

Učenik takođe mora postati svestan pragmatičkih kompetencija da bi razumeo tekst ili situaciju na stranom jeziku. Na primer kratak tekst na poslednjoj strani novina je najverovatnije oglas, zatim u komunikaciji na osnovu ponašanja, gestikulacije ili ekspresija lica našeg sagovornika, sa lakoćom možemo pretpostaviti ili čak i tačno razumeti o čemu naš sagovornik govori.

Gramatička predznanja su takođe veoma bitna, jer je gramatički sistem jezika koji pripadaju istoj jezičkoj porodici gotovo identičan, što nam može olakšati da pronađemo subjekat, predikat, objekat, dopune, i da zatim lakše razumemo složenije sintakse. Poznavanje maternjeg jezika je od velike važnosti. Na primer za govornike slovenskih jezika pojam *padež* tokom učenja nekog drugog jezika iz slovenske grupe, neće izazvati nikakvu zabunu jer smo se već susreli sa padežima i razumemo njihovu ulogu i funkciju, dok će govornici romanskih jezika imati poteškoće da usvoje i razumeju funkciju padeža. Nasuprot tome govornici srpskog jezika će morati da ulože više truda kako bi usvojili da ispred svake imenice treba stavljati član u romanskim jezicima ili da usvoje glagolske načine koji na primer u srpskom jeziku ne postoje.

Na konkretnom primeru romanskih jezika videćemo kako su sintaksičke sličnosti transparentne.

Primer 1:

Francuski: Martina pose beaucoup de questions.

Portugalski: Martina faz muitas perguntas.

Španski: Martina hace muchas preguntas.

⁸ Na francuskom jeziku ove reči glase: phosphore, chlore, oxydation, anomalie, absorption, abolition, ingénieur.

Katalonski: Martina fa moltes preguntes.

Italijanski: Martina fa molte domande.

Rumunski: Martina pune multe întrebări.⁹

Sintaksa je strukturalno identična u svim romanskim jezicima. Sa lakoćom možemo identifikovati subjekat (Martina), predikat (pose, faz, hace, fa, pune), i objekat na kraju. Zahvaljujući transparentnosti jezika i gotovo identičnom gramatičkom sistemu, učenik može da iskoristi svoja znanja iz romanskog jezika koji najbolje poznaje da bi pronašao mesto prideva, vlastitih imenica, glagola, prideva, priloga, veznika i na taj način razumeo neki drugi romanski jezik. U mnogim složenim rečenicama, relativnim ili kondicionalnim, mesto reči je takođe veoma transparentno.

Leksičke kompetencije su takođe veoma značajne. Već smo pomenuli da svako poseduje određeni internacionalni vokabular u zavisnosti od obrazovanja, koji je proizašao iz latinskog i starogrčkog jezika, dok danas imamo sve više modernih kovanica. Međutim činjenica da učimo strani jezik koji je blizak našem maternjem jeziku ili da na primer učimo italijanski ili portugalski a da pritom već dobro govorimo francuski, španski ili rumunski, imaćemo značajne olakšice koje se odnose na leksiku koja pripada istoj lingvističkoj porodici. Učenik može imati korist od leksičkih ekvivalenata koje se odnose na datu lingvističku grupu.

Tabela 1. Leksički ekvivalenti

Portugais	Italien	Espagnol	Français	Catalan	Roumain
universidade	Università	universidad	université	universitat	universitate
humanidade	Umanità	humanidad	humanité	humanitat	umanitate
realidade	Realtà	realidad	réalité	realitat	realitate

Tabela 2. Leksički ekvivalenti

Portugais	Italien	Espagnol	Français	Catalan	Roumain
viagem	Viaggio	viaje	voyage	viatge	voiaj
patinagem	Pattinaggio	patinaje	patinage	patinatge	patinaj
linguagem	Linguaggio	lenguaje	language	llenguatge	limbaj

Kao što možemo videti u tabelama reči koje se u portugalskom jeziku završavaju na **-dade**, u španskom se završavaju na **-dad**, u katalonskom na **-tat**, u rumunskom na **-tate**, u italijanskom na **-tà**, a u francuskom na **-té**, a takođe imaju i isti ili sličan koren. Uvek postoje izuzeci koji odstupaju od ovog pravila, ali u većini slučajeva leksički ekvivalenti su identični i olakšavaju razumevanje.

Takođe veliku ulogu u razumevanju stranog jezika imaju i fonetski ekvivalenti. Da bi razumeo ono što čuje, učenik najpre pravi paralele sa fonetskim sistemom koji mu je blizak i poredi ga sa fonetskim sistemom svog sagovornika. Postoje brojni fonetski ekvivalenti u okviru indo-evropskih jezika, međutim u okviru slovenskih ili romanskih jezika transparentnost je još uočljivija.

⁹ Prevod na srpskom: Martina postavlja mnogo pitanja.

Primer 2:

Francuski: „le voyage“ i rumunski: „voiaj“ izgovaraju se gotovo identično.

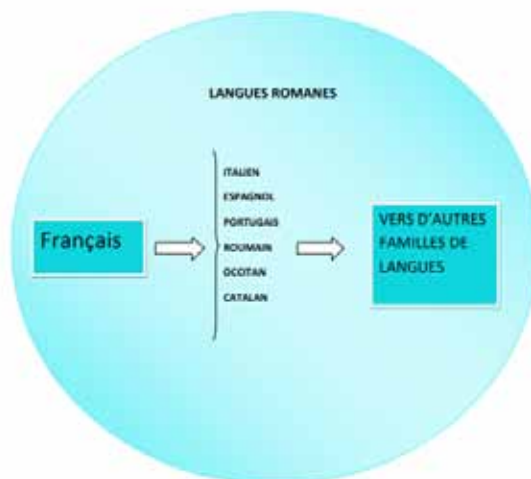
Za učenika koji koristi metodu *Intercomprehension* da bi naučio neki drugi strani jezik, saznanje da već poseduje značajan internacionalni vokabular i da delimično poznaje leksiku jezika koji pripadaju istoj lingvističkoj porodici, kao i celu paletu raznih kompetencija koje mu olakšavaju razumevanje i učenje, ima veliku važnost na psihološkom planu što ga može stimulisati da nastavi učenje stranog jezika.

Ova metoda je brza i prenosiva. Kapacitet aproksimacije jednom kada se usvoji na jezike iz iste porodice, može se proširiti na širu metodologiju i dati bar delimičan pristup drugim lingvističkim porodicama.

Shemu za metodu *Intercomprehension* je predložio ekspert za ovu metodu Pjer Žanan (Escudé, Janin, 2010).

Slika 1. Inicijalna shema pedagogije *Intercomprehension*

Schéma initial de la pédagogie de l'intercompréhension

Shema nam upravo pokazuje metodologiju *Intercomprehension* da kada krenemo od maternjeg jezika, u zavisnosti od predznanja i motivisanosti, sa lakoćom možemo savladati jezike koji pripadaju našoj lingvističkoj grupi, što se može proširiti i na druge jezičke porodice.

3. Prednosti metode *Intercomprehension*

Po mišljenju lingvista koji podržavaju ovu metodu, *Intercomprehension* predstavlja koncept koji je utemeljen na političkom, psihološkom i didaktičkom planu (Doyé, 2005: 9).

Pre svega, radi se o prirodnoj metodi koja se praktikuje od davnina pa sve do naših dana, a da toga nismo ni svesni. Bitno je naglasiti efikasnost komunikacije koju nam ona omogućava, jer samo izražavajući se na maternjem jeziku ili na onom koji najbolje poznajemo, možemo postići svu finesu i dubinu izraza.

Takođe je bitno dodati da je brzina i efikasnost učenja stranog jezika znatnija, upravo zbog činjenica da *Intercomprehension* pospešuje i ohrabruje vraćanje svim našim predznanjima i uči nas da ih koristimo kako bi bolje razumeli strani jezik. Ovim pristupom otkrivamo nov jezik ali se i vraćamo maternjem što nam pomaže da ga bolje razumemo kao i da uvidimo njegovu ulogu u učenju novih jezika. Vrednujući svoje lingvističke kompetencije, proširujemo ih na jezike iz iste lingvističke porodice razvijajući strategije pismenog i usmenog razumevanja.

Bitno je precizirati da učenik ne počinje od nule da uči strani jezik, jer on već poseduje značajna znanja vezana za dati jezik, a da ih nije svestan. Naime radi se o prenosnoj didaktici koja vrednujući lingvističko srodstvo teži sistematskoj upotrebi prethodno stečenih znanja učenika. Učenik uz pomoć ove metode nema strah od nepoznatog, od neuspeha. On otkriva nov jezik, sam dolazi do zaključka, rešenja, igra se sa jezicima, dobija samopouzdanje, što daje „apetit“ i motivaciju za učenje stranog jezika.

3.1. Koncept relevantan na didaktičkom planu

Na didaktičkom planu *Intercomprehension* predstavlja veliki izazov. Uloga predavača je veoma bitna i ima za cilj da olakša usvajanje jezika i da pomogne učeniku da stekne potrebne kompetencije.

Najpre treba upoznati učenike sa pojmom *Intercomprehension*, zatim ih motivisati da postanu svesni kognitivnih, kulturnih znanja koja već poseduju, i treba ih ohrabriti da pokrenu ta znanja u cilju razumevanja i učenja stranog jezika.

Usvajanje kompetencija vezanih za ovu metodu se pripisuje autodidaktičnom učenju, jer učenik mora sam svojim trudom da ispuni prve ciljeve, a profesor je tu da mu pomogne, brižljivo uzimajući u obzir učenikove potrebe (Holec, 1979: 27). Profesor mora uvek biti prisutan i „voditi“ učenika, upućivati ga na pravi put, ali takođe ga treba i pustiti da sam postane svestan svojih predznanja i koju korist ona mogu imati u učenju stranog jezika da bi samostalno preuzeo svoje učenje.

Intercomprehension u školskom sistemu mogla bi predstavljati značajno sredstvo u učenju stranih jezika. Ohrabrujući sva naša znanja i pokretajući sve naše kognitivne sposobnosti, imamo utisak da već znamo nešto iako taj strani jezik nikada pre nismo učili. Učenik je oslobođen od straha da ne zna i da neće uspeti da nauči jezik i postaje motivisaniji da uči čime se povećavaju izgledi za uspešno savladavanje datog stranog jezika.

3.2. Koncept prilagođen političkom planu

Glavne karakteristike *Intercomprehension* metode su u korelaciji sa definicijom višejezičnosti, sastavnog dela evropske jezičke politike vođene od strane Saveta Evrope. Njena definicija višejezične kompetencije je sledeća: „Pod plurilin-

gvalnom i plurikulturnom kompetencijom smatra se sposobnost verbalne komunikacije i kulturne interakcije koju poseduje govornik koji vlada sa više jezika na različitim nivoima, koji ima iskustvo više kultura, i koji je u stanju da iskoristi i da usmeri sve te stečene lingvističke i kulturne vrednosti. Glavno opredeljenje je ne postojanje superponiranih ili jukstaponiranih kompetencija koje su različite, već postojanje jedne pluralne kompetencije“ (Coste, D. Moore, D. & Zarate, G. 1997).

Ova metoda je prilagođena političkim tendencijama ujedinjene Evrope koja želi da sačuva svoje lingvističko bogatstvo i koja ne prihvata dominaciju jednog jezika. *Intercomprehension* odbija tu nejednakost, jer svaki jezik treba da ima jednak status. U ovoj perspektivi *Intercomprehension* metoda odgovara na najbolji način imperativu evropskih institucija u domenu promocije i širenja višejezičnosti i lingvističke raznovrsnosti, kao i opštim ciljevima postavljenim u vodiču za elaboraciju edukativnih lingvističkih politika u Evropi.

3.3. Koncept zasnovan na psihološkom planu

Intercomprehension se oslanja na čvrsti psihološki temelj, što je predstavljeno u čovekovo interakciji između lingvističkih sposobnosti i upotrebljavanju prethodno stečenih znanja (Doyé, 2005: 9).

Svaki pojedinac je nadaren prirodnim jezičkim sposobnostima, što nam dokazuju teorije Ferdinanda de Sossira vezane za usvajanje jezika. Naime Sosir tvrdi da postoji razlika između reči i jezika. Sposobnost jezika je mogućnost da kodiramo i dekodiramo poruke u znakovnom sistemu što ljudskom biću omogućava da izrazi ideje, osećanja, namere, posredstvom jednog jezika, ali takođe i da razume poruke formulisane tim jezikom (Saussure, 2002: 26).

Ljudsko biće ima opštu sposobnost intepretacije što mu omogućava da razume poruke u poznatom lingvističkom sistemu. Kada je poruka kodirana u sistemu koji mu nije poznat, on upotrebljava u osnovi isti interpretativni proces kao u prethodnom slučaju, ali mora da pokrene sve kognitivne kompetencije da bi dekodirao poruku.

U metodi *Intercomprehension* princip pokretanja kognitivnih predznanja je esencijalan, jer učimo tokom celog života i posedujemo značajna znanja što može imati prednost u razumevanju poruke kodirane na nama nepoznatom jeziku. Ta činjenica igra glavnu ulogu na psihološkom i motivacionom planu, što je ključno za učenje stranih jezika.

Intercomprehension pruža mogućnosti i otvara nove puteve interkulturnog obrazovanja. Predavanje i učenje uz pomoć ove metode odgovara obrazovnom konceptu evropskih institucija, i realizaciji šireg kulturnog cilja.

4. Ograničenja metode *Intercomprehension*

Iako se ova metoda pojavila krajem prošlog veka, ona je i dalje slabo razvijena u obrazovnom sistemu. Mnogobrojni skeptici smatraju da se ovaj koncept zasniva na validnim teoretskim principima, ali da je neprimenjiv u praksi.

Pitamo se do koje tačke ova metoda može biti efikasna, ili se radi o utopiji? Koje su mogućnosti ove metode vezane za usmenu komunikaciju, ili se ograničava na pisani tekst? Da li je ograničena samo na osnovnu konverzaciju? Koje su mogućnosti ove metode između jezika koji pripadaju različitim lingvističkim porodicama?

Metoda *Intercomprehension* već predstavlja realnost u nekim zemljama u Evropi i u svetu. Već smo pomenuli skandinavski model, pogranične regione, govornike jezika iz iste jezičke porodice itd. Nema sumnje da je praktikovana od davnina i da čini deo naše svakodnevice.

Kao što smo već uvideli, uglavnom se radi o govornicima srodnih jezika. Činjenica da možemo jezike podeliti po grupama u odnosu na njihovo poreklo, znači da su jezici proizišli iz iste porodice i da mogu biti međusobno razumljivi, tj. govornike jednog jezika koji govore svoj maternji jezik, mogu da razumeju govornici drugog srodnog jezika (De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue: guide pour l'élaboration des politiques en Europe, 2007: 27).

U Evropi je situacija povoljna u korist ovog pristupa, jer imamo velike lingvističke porodice (romanski, slovenski, germanski jezici).

Međutim veliki broj lingvista i didaktičara se zanima za mogućnosti ove metode izvan jezičke porodice. Da li je ova metoda moguća između sagovornika čiji jezici nisu srodni? Budući da posedujemo značajan internacionalni vokabular, ovaj koncept je moguć do određenog nivoa, u zavisnosti od motivacije sagovornika, od opšteg predznanja i kulture. Međutim ovaj domen je i dalje ostao nedovoljno istražen.

Protivnici ovog pristupa u učenju stanih jezika su takođe sumnjičavi kada govorimo o nivou i domenu razumevanja koji može biti dostignut. Teško je dati precizan odgovor na ovo pitanje. Nivo i domen razumevanja može zavisiti od brojnih faktora. Na primer srodnost jezika je bitna, nivo obrazovanja učenika može igrati glavnu ulogu, zatim motivacija, iskustvo u učenju stranih jezika, verbalna inteligencija i drugo.

Diskusije i rasprave koje se tiču metode *Intercomprehension* su brojne, i ostaje nam mnogo otvorenih pitanja za dalja istraživanja. Međutim ovaj pristup u didaktici jezika nam otvara nova vrata za predavanje i učenje jezika, i dovodi do razvitka višejezičnosti, jer „ne radi se samo o tome da usvojimo jedan, dva, čak i tri jezika, svaki pojedinačno, i dostignemo nivo maternjeg govornika kao krajnji model. Cilj je razviti jezički repertoar u kome će sve lingvističke sposobnosti pronaći svoje mesto“ (Cadre européen commun de référence pour les langues, 2002: 11).

Literatura

Cadre européen commun de référence pour les langues. (2002). Conseil de la coopération culturelle. Comité de l'Éducation Apprentissage des langues et citoyenneté européenne.

Capucho, F. (2002). The Role of Intercomprehension in the Construction of European Citizenship. Viseu: Universidade Catolica Portuguesa.

- Castagne, É. (2002). Pour une modélisation de l'apprentissage simultané de plusieurs langues apparentées à partir de la méthode EuRom4. Nice: Publications de la Faculté des Lettres Arts et Sciences Humaines de Nice.
- Conseil de l'Europe. (2007). De la diversité linguistique à l'éducation plurilingue : guide pour l'élaboration des politiques linguistiques en Europe (version intégrale).
- Coste, D., Moore, D. & Zarate, G. (1997). Compétences plurilingues et pluriculturelles. Strasbourg: Division des Politiques linguistiques.
- De Saussure, F. (2002). *Ecrits de linguistiques générales*. Paris: Galimard.
- Doyé, P. (2005). *L'intercompréhension*. Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Eco, U. (1993). *La ricerca della lingua perfetta nella cultura europea*. Rome: Laterza.
- Escudé, P. et Janin, P. (2010). *Le point sur l'intercompréhension, clé du plurilinguisme*. Paris: Clé International.
- Gaffiot, F. (1934). *Dictionnaire latin-français*. Paris: Hachette.
- Holec, H. (1979). *Autonomie et apprentissage des langues étrangères*. Paris: Hatier.
- Le Petit Larousse. (1988). Paris: Larousse.
- Le Petit Robert. (2000). Paris: Dictionnaires le Robert.
- Le Robert. (1974). *Grand dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Dictionnaires le Robert.
- Meissner, F. J. (2007). *EUROCOM les sept amis: lire les langues romanes dès le départ. Avec une introduction à la didactique de l'euro compréhension*. Ed. Eurocom, éditées par Klein, H. G, et al.
- Rieder, K. (2002). *Intercomprehension in Language Teacher Education*. Wien: Pädagogische Akademie des Bundes.
- Teyssier, P. (2004). *Comprendre les langues romanes, méthode d'intercompréhension*. Paris: Chandeigne.
- Unesco. (2003). *L'éducation dans un monde multilingue*. Paris: Document cadre de l'Unesco.

Tamara Dončić

PLURILINGUAL APPROACH TO LANGUAGE LEARNING

Summary: The aim of this paper is to provide insight into the latest European research in the field of language didactics, according to the tendencies of the European Union and the Council of Europe, where the purpose is the linguistic diversity, but also the valorization of mother tongue, and therefore the development of multilingualism, which was appreciated with the creation of *Common European Framework of Reference for Languages*.

This paper aims to bring into attention the term of *Intercomprehension*. Studies have shown that *Intercomprehension* is a natural method in which interlocutors communicate efficiently in their own native languages, when it comes to the same lan-

guage family. They gradually perceive phonetic, lexical, morphologic and syntactic patterns, simultaneously activating the existing linguistic, cultural and cognitive knowledge.

The development and use of these methods in didactics allows faster, easier and more meaningful learning and understanding of the language, encouraging at the same time, quality and ease of linguistic, scientific and intercultural exchange.

Key words: language didactics, multilingualism/plurilingualism, plurilingual education, language policy, Intercomprehension, self-directed learning, motivation